

1714. Viure lliures o morir

Catalunya és una nació amb un passat apassionant; el nostre país fou un estat sobirà constitucional, és a dir, regit per unes lleis de caràcter parlamentari (cal situar aquest terme en el context del segle XVI al XVIII), que afirmava la supremacia de les disposicions decretades per les Corts Catalanes i per la Diputació del General, o Generalitat i, per tant la limitació del poder personal del monarca.

Aquest sistema institucional va ser la base dels enfrontaments entre les institucions catalanes i els reis hispànics, que ja sota la dinastia Habsburg havien presentat reticències respecte al funcionament d'aquelles.

L'allunyament físic dels sobirans del país, el contacte directe amb d'altres sistemes polítics molt més satisfactoris per a les seves persones, la crisi econòmica i demogràfica endèmica de Catalunya, en contrast amb la de l'estat castellà, van dur a un allunyament moral cada cop més marcat entre els reis i les institucions catalanes, en un marc de creixent desconfiança.

La mort sense descendència del rei Carles II i la proclamació com a hereu de Felip d'Anjou va provocar l'esclat d'un conflicte internacional entre els partidaris de l'arxiduc Carles d'Àustria (Lliga de la Haia) i els partidaris de Felip V. Aquest conflicte es va traslladar de l'àmbit europeu al peninsular, més tard a Catalunya i finalment a Barcelona, un dels darrers enclaus contraris als Borbons.

La derrota de 1714, deguda a l'ajut de Lluís XIV al seu nét Felip V i la retirada d'Anglaterra i del mateix pretendent austríac, va comportar, per l'expressa i irrenunciable decisió personal del vencedor, l'aniquilació per les armes del sistema constitucional català. L'assimilació a les lleis i usos castellans van ser, des d'aquell moment, una de les característiques del sistema polític espanyol.

Què cal saber abans de fer l'activitat?

- Tenir una noció clara de les diferents nacions i estats europeus al segle XVIII.
- Haver conegut el significat del terme absolutisme.
- Haver sentit a parlar del setge de Barcelona de 1714.

Objectius

- Localitzar en el temps i en l'espai els esdeveniments succeïts durant la Guerra de Successió a la Península i Catalunya.
- Conèixer els principals governants de les monarquies europees.
- Caracteritzar l'evolució i els principis bàsics del govern de les monarquies absolutes i parlamentàries a l'Europa del s. XVIII.
- Reconèixer les causes de la Guerra de Successió.
- Treballar els sistemes polítics dels dos bàndols enfrontats.
- Identificar els escuts dels països dels dos bàndols. Valorar el paper dels protagonistes polítics i també de la ciutadania en els esdeveniments del setembre de 1714 a Barcelona.
- Apropar-se a les diferents institucions de la ciutat i del país.
- Prendre consciència de les conseqüències de la derrota del 1714 per a Catalunya.

- Utilitzar els documents històrics per obtenir informació d'un període històric.
- Habituar-se a l'estudi científic d'un període històric.
- Participar en l'exposició de conclusions a partir de la investigació feta per cada grup de treball.
- Respectar a tots els companys, professors i monitors.
- Valorar el patrimoni cultural com a herència i llegat dels grups humans i manifestació de la seva riquesa i diversitat.

Competències bàsiques

Conviure i habitar el món

- Situar-se en l'espai utilitzant plànols i mapes.
- Situar etapes i fets de la història personal per entendre el pas del temps.
- Analitzar i valorar diferents realitats.
- Plantejar preguntes.
- Identificar evidències i treure conclusions.
- Participar en una activitat col·lectiva a l'aula.
- Desenvolupar un pensament crític.
- Promoure actitud de respecte, tolerància, flexibilitat, solidaritat i interès.

Competències comunicatives

- Expressar idees i organitzar informacions.
- Elaborar el discurs propi a partir de les competències lingüístiques, per donar sentit a la informació i construir coneixement.
- Decodificar i utilitzar diferents tipus de llenguatges per comprendre i interpretar la realitat.
- Escoltar, analitzar i tenir en compte opinions diferents a la pròpia amb sensibilitat i esperit crític.
- Adquirir habilitats comunicatives en situacions d'interacció oral, d'exposició i comunicació de resultats i de debats oberts o reglats.
- Comunicar idees i informacions de forma oral.
- Utilitzar vocabulari adequadament.

Competències metodològiques

- Plantejar-se preguntes per desenvolupar un pensament complex, crític, creatiu i amb capacitat de presentar alternatives.
- Utilitzar habilitats per al tractament de la informació.
- Distingir entre informacions rellevants i anecdòtiques i entre informacions objectives i subjectives per copsar la intencionalitat dels missatges.
- Contrastar la informació a partir de fonts diverses, comparant-la per tal de desenvolupar un pensament crític i creatiu.
- Desenvolupar estratègies en la resolució de problemes.
- Utilitzar el pensament crític i creatiu per a l'anàlisi d'informació.

Competències personals

- Aplicar projectes personals de manera responsable i creativa.
- Desenvolupar habilitats personals que afavoreixin les relacions interpersonals.
- Posar-se en contacte amb coneixements variats per tal de replantejar idees prèvies.
- Prendre decisions a partir de la reflexió.
- Contribuir a configurar la pròpia identitat personal social i cultural amb els referents culturals i històrics disponibles del seu entorn.
- Saber argumentar de forma lògica i coherent les explicacions dels conceptes i els fenòmens estudiats.

Continguts

- Reconeixement dels preconceptes dels alumnes a través de preguntes.
- Reconeixement de les causes i les conseqüències del conflicte polític de la Guerra de Successió.
- Organització del treball de grup.
- Establir els elements de canvi i continuïtat a nivell polític, econòmic i social.
- Distinció entre monarquia parlamentària i monarquia absoluta.
- Caracterització d'elements de canvi a nivell institucional un cop finalitzada la guerra.
- Lectura de documents adaptats de l'època.
- Aplicació de conceptes bàsics a partir de la manipulació de material didàctic.
- Plantejament de preguntes a partir dels materials que aporta el taller.
- Cerca, anàlisi i formulació d'hipòtesis a partir de materials didàctics .
- Comunicació i valoració de la documentació històrica per mitjà del treball cooperatiu.
- Contrast i valoració crítica d'informacions diferents sobre un mateix fet o fenomen.
- Desenvolupament d'un petit treball de recerca en grup tot comunicant de forma argumentada els seus resultats.

Conceptes

L'Europa del S. XVIII.

Els règims absolutistes.

La monarquia tolerant.

El conflicte successori.

La Gran Aliança de la Haia.

La Guerra de Successió.

Principals personatges de la Guerra de Successió dels dos bàndols.

El conflicte a la Península.

Les institucions catalanes

El Setge de Barcelona.

Cronologia dels fets.

Conseqüències del Setge.

El decret de Nova Planta.

Activitats d'aprenentatge

- Per tal d'introduir el tema, es dividirà la classe en tres subgrups que representaran el bàndol austriacista, el bàndol borbònic i els catalans.
- Cada grup, mitjançant un joc de pistes haurà d'investigar els territoris que ocupaven, els símbols, els personatges principals i el sistema polític i institucions de cadascun.
- Un cop s'ha realitzat aquesta introducció, els tres subgrups investigaran sobre la guerra a tres nivells diferents: el conflicte a la Península, el conflicte a Catalunya i el setge a Barcelona.
- Gràcies a la lectura i comentari de documents de l'època, ens apropiarem al dia a dia en el camp de batalla.
- A partir de documentació gràfica i fotogràfica identificarem el nom dels principals personatges que van intervenir en la Guerra de Successió.
- A partir de la construcció d'un mapa històric situarem les principals batalles a nivell peninsular i català.
- Les conclusions dels petits treballs de recerca es posaran en comú juntament amb un power point per poder copsar les conseqüències de la capitulació de Barcelona, especialment el Decret de Nova Planta.

Temps i necessitats

El temps total del taller és de tres hores.

Necessitem un canó de projecció i un ordinador.